Tizenhetedik évfolyam. 1875. 3-ik szám. Szerda, január 6-án.

Megjelen:
vasárnap, szerdán és pénteken reggel.

Előfizetési föltételek:
Szegeden házhozhordással és vidékre postán:
Egész évre 10 frt. | Félévre . 5 frt.
Évnegyedre 2 frt 50 kr.

Helyben a kiadóhivataltól elvitetve:
Egész évre 9 frt. | Félévre 4 frt 50 kr.
Évnegyedre 2 frt 25 kr.

SZEGEDI HIRADÓ.

POLITIKAI ÉS VEGYESTARTALMU LAP.

Hirdetések díjai:
A héthasábos petitsor vagy annak tereért egyszeri hirdetésnél 6 kr, kétszerinél 5 kr, többszörinél 4 kr, és minden beiktatásnál 30 kr. kincstári illeték fizetendő.
A bizonyitékul kivánandó lapok és a nyugtabélyeg külön fizetendők.
A „Nyilttér"-ben a négyhasábos petitsor iktatási dija 15 kr.
Hirdetések fölvétetnek: Szegeden a kiadóhivatalban, valamint Pesten, Bécsben és Európa nevezetesb városaiban létező valamennyi hirdetési irodában.

Szerkesztőségi iroda:
hol a lap szellemi részét illető ügyekben értekezhetni, Klauzál-tér 209. sz. a. az udvarban balra.

Egyes szám ára 8 kr.

Kiadóhivatal:
Burger Zsigmond özvegye könyv- és könyomdája, papir- és irószerkereskedése, hová az előfizetési pénzek és hirdetések küldendők.

Előfizetési fölhivás

a

„SZEGEDI HIRADÓ"

1875-ik évi

tizenhetedik évfolyamára.

Midőn az ujévre lapunkat megujult alakban mutatjuk be olvasóinknak, ismételve kérjük Szeged és vidéke lelkes közönségének pártolását.

Politikai programmunk az egy év előtti.

Lapunk marad, mint volt, független deákpárti lap, de egyszersmind szabadelvü minden politikai és társadalmi kérdésben, mint eddig volt. A 67-iki alaphoz való ragaszkodást kivéve, ideiglenesen azonban még elveinket is szivesen hallgatásra birjuk egy oly kormánynyal szemben, mely nyilt tervezet előterjesztésével biztositja a nemzetet, hogy pénzügyi bajainkat orvosolja, államháztartásunkban az egyensulyt helyreállitja. Mert salus reipublicae suprema lex!

S még azt kivánjuk, hogy törvényhozó testület és kormány az eddiginél nemzetiebb politikát kövessen s a magyar állami és nemzeti érdekeknek minden jogosult téren érvényt szerezzen.

Kiadónk áldozatkészsége folytán lapunk ujévtől kezdve uj betükből szedetvén, mint olvasóink láthatják, külcsin tekintetében is nyert. **„A munka gyermekei"**, Schwartz Mária *Zsófia* kitünő svéd irónő **3 kötetes** érdekfeszitő regényéből már két féliv mellékeltetvén, uj előfizetőink azokat pótlólag kapják.

Szeged, 1875. jan. 1.

A szerkesztőség.

Előfizetési föltételek:

Helyben a kiadóhivataltól elvitetve egész évre 9 frt, félévre 4 frt 50 kr, negyedévre 2 frt 25 kr.

Szegeden házhozhordással és vidékre postán egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Az előfizetési pénzek beküldésére ajánljuk a postautalványok igénybevételét, mint a pénzküldés legkényelmesebb és legolcsóbb módját.

A kiadóhivatal.

Tisztelgés Deáknál.

*** A hála, a tisztelet és a rokonszenv fölkarolnak minden kinálkozó alkalmat, hogy nyilvánulhassanak. Ilyen kitünő alkalom az ujév első napja; ekkor mindenki siet leróni szivbeli tartozását. Az ujévi üdvözletek a politikai életben is szokásban vannak; olyan szokás ez nálunk, melyet a hagyomány szentesit, a kegyelet az őszinte érzelmek nemes légkörébe emel. A pártvezérek, mint az előző években, ugy ezuttal is a testületi tisztelgés és üdvözlés tárgyai voltak. A két országos nagy párt hivei külön-külön megjelentek Deák Ferencnél és Tisza Kálmánnál; amott pusztán a jókivánatok kifejezésére, emitt egyszersmind politikai eszmecserére.

Az előbbeni években az ujévi tisztelgés lefolyása Deák Ferencnél is politikai szinezetü volt. A haza bölcse fontos, programmszerü nyilatkozatokat tett, melyek éles világot vetettek a helyzetre és zsinórmérték gyanánt szolgáltak a jövőre nézve. Lesték minden szavát és beszédéből tanulságokat vontak, lelkesedést meritettek. De mióta az oroszlán beteg és a nyilvánosság teréről visszavonult a magányba, az orákulum elnémult és a politikai manifesztáció csupán Tisza Kálmán ajkairól hangzik. Ez utóbbi ki is aknázta az alkalmat, elmondott mindent, mi szivén feküdt. A jobboldal kiméletlen kritizálásán kezdte és — ha jól értettük beszédét — a koalició ajánlásának megujitásával végezte. De erről jövőre; most térjünk vissza Deákhoz.

A nagy hazafit a Deák-párt alelnöke, Bánó József üdvözölte. Rövid beszédében csupán a sziv hurjai rezegtek; nem volt abban a politikának egy atoma sem. Ez igen jellemző a helyzetre nézve, melyben a párt, melyben az ország van. Deák Ferencnek hanyatló egészsége nem zárja vala ki a politikai tüntetést, ha maga a párt nincsen hanyatlófélben, ha maga az ország viszonyai nem oly ziláltak. És Deák Ferencre nézve misem lehet fájdalmasabb, mint azon tudat, hogy a párt, mely oly tömör, oly erős volt, mig ő tartotta kezében a zászlót, most már csak inkább száma, mint szelleme által imponál s hogy az ország, melynek önállóságát és jogait ő szerezte vissza, e kincsek birtokában is visszavonulása óta oly válságba jutott, melyben szinte a lét- és nemlét kérdése Damokles-kard gyanánt függ feje fölött.

Bánó József szavait etekintetben tisztán a kiméletes gyöngédség diktálta. A gyöngédség Deák Ferenc irányában, kinek bölcs belátással párosult politikai jellemszilárdsága a magyar állam alapját ujra megvetette, a gyöngédség a Deák-párt irányában, mely ezen erős alapon nem tudott biztosan továbbépiteni. Egy ünnepélyes alkalommal nem lehet a beteg vezért elkeseriteni, a pártját megszégyeniteni és az önvád egyátalján oly szomoru dolog, hogy azt a tapintat oly napon, mikor a szeretet nyilvánulásának oly jelentékeny szerep jut, hacsak lehetséges, kikerüli.

Deák Ferenc maga is számot vetett az alkalommal. Szivből fakadó szavakkal megköszönte a figyelmet, a megemlékezést. Egyetlenegy keserü szó nem jött ajkaira; sőt ellenkezőleg — mintha csak enyhitő balzsamot akart volna hinteni a vérző sebekre — azt mondá, hogy a párt barátsága életének egyedüli örömét képezi. A szőrszálhasogató értelmezés e nyilatkozatban szemrehányást födözhetne föl; Deáknak nincs már más öröme e világon, mint hogy régi barátai a régi barátsággal ragaszkodnak hozzá. Azon tul nem kutakodik, nem fürkész, hogy ez az egyetlen öröme a szomoru látványtól el ne homályosodjék. De az agg vezér pártja barátságában nem talál vigaszt, ha ő e pártot végkép elitéli és nem tartja többé életképesnek.

Mi is bizzunk a jövőben! Az alap, melyet Deák Ferenc keze megvetett, szilárd és az elkövetett hibák sem tudták megingatni. Világos, hogy roszul épitettünk. Ezt kell jóvá tennünk. Ha Deák Ferencet igazán meg akarjuk tisztelni, legyünk rajta, hogy a jövő ujév napján necsak a sziv érzelmeit, hanem a haza jólétét is tolmácsolhassuk előtte. Mert ha valaki, ugy Deák Ferenc megérdemli, hogy a párt barátságán kivül a nemzet megelégedésében is lelje örömét. Különben teljes szivünkből csatlakozunk Bánó József jókivánataihoz, hogy a gondviselés sokáig éltesse e haza bölcsét és adja vissza neki egészségét, mert a hazának az ő egészségére csakugyan szüksége van.

Hazai ügyek.

— Ujévi tisztelgések Deák Ferencnél. Ujév reggelén a Deák-pártnak a fővárosban időző valamennyi tagja — mintegy 150 képviselő s a miniszterek — impozáns menetben vonult Deák Ferenchez, megteendő szokásos ujévi tisztelgését. Gorove, a párt elnöke, beteg lévén, a párt nevében Bánó József, a Deák-kör alelnöke, a következő üdvözlő szavakat intézte az ünnepelt hazafihoz:

„Mélyen tisztelt képviselőtársunk és barátunk! Mentül régebben fosztott meg bennünket a sors azon örömtől, hogy tégedet a mi körünkben tisztelhessünk, annál élénkebb volt bennünk a vágy, távollevő képviselőtársaink nevében is, azok, akik itt jelen vagyunk, személyesen fejezni ki előtted az ujév első napjának alkalmából legőszintébb szerencsekivánatinkat; kifejezni ez alkalommal is hódoló tiszteletünket s ragaszkodásunkat személyedhez; kifejezni legforróbb óhajtásunkat, vajha a mindenható egészséged állapotát mielőbb jobbra forditaná, mert a te egészséged az országnak drága kincse. — Fogadd tehát, kérlek, t. barátunk, szivesen tiszteletünknek ezen csekély, egyszerü, de szivből fakadó és őszinte nyilatkozatát. Tarts meg mindnyájunkat ezentul is nagyrabecsült barátságodban. A mi legelső, leforróbb óhajtásunk pedig, hogy visszanyerendő egészségben az ur isten sokáig éltessen."

Az e szavakat követő hosszas éljenzés lecsillapultával Deák gyönge és meghatott hangon e nehány szót válaszolta:

„Bocsássatok meg, hogy csak röviden válaszolhatok üdvözlő szavaitokra; de tán nem kell hosszasabban elmondanom, mennyire becses nekem a ti barátságtok és ragaszkodástok, hisz ugyis tudjátok, hogy az volt életemnek legfőbb kincse. Éljetek sokáig boldogul!"

E szavakra, melyeket Deák egy szék karfájára támaszkodva mondott, ismét fölharsant az éljenzés, mialatt az „öreg ur" szivélyesen kezet szoritott a jelenvoltak mindenikével. Szenvedő, egészen megőszült alakja a legmélyebb részvét és meghatottság érzetét kelté föl pártja minden tagjánál.

Deák Ferencnek ugyane napon a fővárosi hatóság s az egyetemi ifjuság szintén küldöttségileg vitte meg üdvözletét. József főherceg is meglátogatta és személyesen fejezte ki tiszteletét és jókivánatait az ősz hazafinak. Gr. Andrásy Gyula külügyér pedig névjegyét küldte hozzá. Mindannyi közül azonban legtöbb jelentőséggel bir Tisza Kálmán látogatása, ki több balközépi képviselő élén maga üdvözölte nagy politikai ellenfelét.

Vajha a gondviselés visszaadná egészségét, hogy bölcseségével még egyszer vezethetne ki bennünket a nehéz bonyodalmakból!

— A választási törvény hatása. A Jászkunkerület azt kérte a belügyminisztertől, hogy a választási törvény azon rendelközését, mely a választási jog gyakorlatát a megelőző évi adó lefizetésétől teszi függővé, a legközelebbi választásokra nézve függesszse föl, mely kérelmét, mint a „Reform" irja, Zarándmegye is magáévá tette. — Heves és K.-Szolnok pedig azt kivánják, hogy akiknek fizetési halasztás adatott, vétessenek ki a törvény intézkedése alól. Különben az ország legkülönbözőbb részeiről érkező hirek jelentik, hogy a választási törvény emlitett rendelközésének hatása mindenütt abban nyilatkozik, hogy a hátralékosok sietnek adójokat lefizetni. Igy legalább van rá remény, hogy minden negyedik évben befizetjük egy évi adónkat. A „Magyar Polgár"-ban Tisza László is ajánlja elvtársainak, hogy „az utolsó krajcárig fizessék ki idejében 1874-iki adójukat — ad majorem Szapáryi gloriam." Szép tőle kétségkivül — jegyzi meg a „Nemz. Hirlap" — csak abban téved a t. képviselő ur, hogy nem „ad majorem Szapáryi", hanem „ad majorem Hungariae gloriam" kell az adót megfizetni. — Hova leszünk, ha még egy képviselő és egy pártvezér testvére is ugy tünteti föl az adófizetést, mint ami nem az ország, hanem a kormány kedveért szükséges?

A magyar határnak román katonák által Mehádia mellett történt megsértése folytán a magyar miniszterium távirati uton azon kérdést intézte Szörénymegyéhez, hogy mennyi rendes katonaságra van a határ megvédésére szüksége. A megye, a „Temesi Lapok" szerint, azonnal megadta a kért fölvilágositást s gondoskodott a katonaság elszállásolásáról, ugy hogy az eddig többször ismétlődött erőszakoskodások most valószinüleg véget fognak érni.

— Tisza Kálmánnál ujév napján a balközéppárt tagjai testületileg tisztelegtek. A párt jókivánatait Várady Gábor elnök tolmácsolá, mire a pártvezér hosszabb programmszerü beszédben válaszolt, melyről jövő számunkban tüzetesen fogunk szólni.

A Dugonics-szobor.

Elérkezett az idő, midőn a Dugonics-szobor ügyének ujra előtérbe kell lépnie.

Közelebb emlitve volt lapunkban, hogy Izsó Miklós hazai jeles szobrászunk a szobor tervvázlatát és költségvetését megküldé a szoborbizottmány egyik tagjának, Szabados János urnak.

Midőn tavaly e szobor ügye oly szép lendületnek indult s a szobor-bizottmány Izsóval érintkezésbe lépett, a bizottmány kebelében fölmerült azon kérdés is: vajjon hozzáfogjunk-e a szobortőke gyarapitása végett a legszélesebb körü munkálatokhoz, valamennyi célszerünek mutatkozó mód fölhasználásához azonnal, vagy várjunk addig, mig biztosan tudjuk, mennyibe kerül a szobor, tehát hogy még mennyi pénzre van szükségünk a már meglevő tőke kiegészitésére? A bizottmány többsége ez utóbbi értelemben határozott s igy a szobor ügye azóta pihent.

Most már tudjuk, amit tudni akartunk, s igy elérkezett az ideje annak, hogy a szoborbizottmány nyolc hónapi pihentetés után az ügyet ujra fölvegye s munkához fogjon.

Azóta fölmerült városunkban egy nevezetes kulturmozzanat, mely nem egyéb, mint hogy az országos dalárünnepély 1876. nyarán Szegeden fog megtartatni. — Ez egy ujabb nagy ok arra, hogy a bizottmány a szobortőke kiegészitése munkájához a legnagyobb erélylyel és késedelem nélkül hozzáfogjon. De még ehez járul az ugyanakkor itt tartandó orsz. ipar- és terménykiállitás is, mely a dalárünnepélylyel együtt a két testvérhaza ezer és ezernyi fiait hozza össze városunk keblében.

Nekünk minden lehetőt el kell követnünk, hogy városunk dicső fiának emlékszobra ugyanakkorra készen és fölállitható legyen. Nemcsak azért, hogy a leleplezés ünnepélye akkor sokszorta nagyszerübb lesz, mint különben lenne, hanem — és főkép — azért, mivel mi a nevezetességekből vajmi keveset, ugyszólván semmitsem tudunk fölmutatni ezrével idesereglendő vendégeinknek. Nekünk nincsen sem természetrajzi muzeumunk, sem régiséggyűjteményünk, nincsenek nevezetes történelmi emlékeink (hacsak a várnak csufolt ronda fészket nem tekintjük annak), sat. Mindezeket, a kiállitással egyetemben, hathatósan pótolhatja és feledtetheti az ünnepélyes szoborleleplezés, melyben a magyar közmivelődés egyik derék előharcosa és uttörője iránti hálás kegyeletünket és ezzel a művelődés, a kulturális haladás iránti fogékonyságunkat mutathatjuk be, mely szép erkölcsi bizonyitvány lesz életképességünk mellett és Szeged, ez ősi magyar város jóhirét nemcsak az országban megalapitandja, hanem, ugy lehet, a haza határain is messze tulviszi.

Ezért kell nekünk sietve ujra fölvennünk a Dugonics-szobor pihenő ügyét s ezért kell a bizottmánynak haladéktalanul hozzáfognia a további gyüjtés munkájához.

E feladat nem könnyü, ha tekintetbe veszszük, hogy még több ezer forintra van szükségünk s hogy anyagi viszonyaink vérmes reménységre éppen nem nyujtanak alapot. De van még másfél esztendőnk s ez idő elég arra, hogy a mostoha idők akadályait legyőzzük s a szobortőkét hiány nélkül előteremtsük. Csak erős akarat és buzgó tevékenység kell hozzá, amit eddig nem igen tapasztaltunk, de amit, reméljük, a sürgető okok most megfognak hozni.

Nem szándékozunk itt most a legközelebbi teendőkre nézve javaslatokkal előállani; nézeteinket lesz módunk érvényesiteni a szobor-bizottmányban, melynek hovaelőbbi egybehivását kérjük. Csak az ügy iránt buzgó férfiak és különösen helybeli egyleteink figyelmét kivánjuk már most jóeleve fölkelteni s kérni, hogy addig is, mig a szobor-bizottmány további munkálkodásának tervét föltárandja, igyekezzenek különösen azon eszmét fölszinre hozni s avval saját köreiket megbarátkoztatni: hogy csak egy pontra irányzott tevékenység eredményez gyor sikert, s hogy egyelőre, mig az óhajtott siker biztositva

oem lesz, ezen pont a Dugonics-szobor legyen!

Válasz

dr. Kleinmann Lipót urnak, hozzánk intézett „nyiltlevelére."

Ha visszatekintünk csak a legközelebb lefolyt 5 évre is, ugy fogjuk találni — és ez elvitázhatlan: hogy a zenemüvészeti téren, habár keveset is, haladtunk. Ezen haladás reményt nyujt a jövőre, hogy egy tized elteltével, ha a jóakarat ezután sem fog egyesekben hanyatlani, e város jóhirnevéhez mérten e téren is szép eredmény lesz fölmutatható.

Nem érdemelt megtiszteltetés reánk nézve azon bizalom, melyet irányunkban a hozzánk intézett nyiltlevél hangoztat. — Egy állandó Trio és négyes-társulat létrehozatalának s állandósitásának eszméje egyesek között régen vajudik; rég érezzük ennek hiányát Szegeden s rég tudjuk, hogy egy ily társulat megalakulását városunk müvelt közönsége a legnagyobb örömmel fogadná. — De valahányszor az eszmének lételt akartunk adni, mindannyiszor egyesek kicsinylő fitymálása, (akik különben hivatva volnának egy ily társulatban szerepet vinni), továbbá roszul elrejtett irigykedés és személyeskedés már a kezdetnél halomra döntötte reményünket.

Számba véve azt, hogy egy állandó négyestársulat alakulásához megkivántató erőknek nagy hiányában vagyunk, s ehez hozzávéve a föntebb elősorolt indokokat: az eszme megvalósitása roppant nehéznek tünik föl.

Mi, kik a nyilt fölszólitást válasz nélkül nem hagyhatjuk anélkül, hogy udvariatlansággal ne lennénk vádolhatók: igérjük, hogy, habár kevés reménynyel, mindent meg fogunk kisérteni, hogy a szép eszme testté váljék; igérjük azt is, hogy, legyen bárki, aki e szép és fontos ügyet kezébe véve, annak megfelelő erőket igyekszik toborzani, mint utolsó szerepet vivők is mindenkor készek leszünk a müvészet kibontott zászlója alá szegődni, s öröm lesz reánk nézve, ha azt hiven támogatni alkalmunk nyilik s ha a müvészet terjesztésében csekély erőnket szerényen fölajánlhatjuk s érvényesithetjük.

S most engedje meg t. Kleinmann ur, hogy igért szives támogatásához városunk érdekelt közönségének előleges szivességét is kérhessük, de legfőkép azon egyének kiváló jóakaratát, kiket az ügynek megnyerni nemcsak óhajtunk, de akiket megnyernünk kell, s mindazokat, kik hivatást vagy tehetséget éreznek magukban arra, hogy egy alakulandó „vonó- vagy vegyes-négyes"-ben kellő helyet tölthetnek be. Fájdalom, ezek száma igen csekély, de kérjük őket, tegyék tul magukat minden kicsinyes érdeken, minden személyeskedésen s oly igen sokszor tapasztalt indokolatlan ugynevezett kenyéririgységen, mely ugyis egy müvelt ember magaviseletéhez soha sem illik.

Tartsuk szemünk előtt magát a szép célt, a müvészet emelését, mely foglalkozás nemesit és fölemel. — Társuljunk s ezáltal igyekezzünk városunk jóhirnevéhez egy porszemmel járulni mi is; társulás és kitartás, szorgalmas tanulás által igen sok jót eszközölhetünk; s őszintén kimondjuk, hogy az inditványozott eszmét föl nem karolni annyi, mint visszamaradni!

Isten velünk.

Szeged, jan. 5. 1875.

Czapik János.
Ifj. Erdélyi Ignác.

Ausztria.

(n.) A politikai élet a birodalom másik felében ez időszerint csakugy szünetel, mint nálunk. A reichsrath csak a jövő héten fogja az ünnepek által félbeszakitott üléseket ismét fölvenni, miután a jelen ülésszak eddigi eredményei a sajtó ujévi vezércikkeinek purgatóriumán épkézláb mentek körösztül. A hatodik nagyhatalom, a journalisztika, veheti magának azon szabadságot, hogy „visszapillantva" leplezetlenül megmondja véleményét a multról és „előrenézve" a jövő irányát megszabja. Hiszen más elégtétele ugy sincs, mint hogy jogában áll kritizálni és alkalmilag erkölcsi preszsziót gyakorolni. És ezen jogának gyakorolhatásáért lemond a koszorukról, melyeket számára sem a jelen-, sem az utókor nem fon. A journaliszta a legfáradhatlanabb munkás; de munkája annyira háládatlan, hogy a holnap már a feledés sirjába temeti azt, amit ma végzett. De azért holnap teljes ruganyossággal ujra támaszt magának huszonnégy óráig tartó dicsőséget; szóval, minden nap bámulatos kitartással előlrül kezdi és nem ismer sem ünnepet, sem munkaszünetet, mert még a legmeddőbb idényben is helyt kell állania . . . .

De miről is akarunk szólni? A szomszéd háztájékáról. Már jó darabon nem voltunk odaát. Igaz, hogy éppen a legkedvezőtlenebb időben nézünk át, hacsak a skandalózus Ofenheimpörrel nem akarunk foglalkozni. Azonban ez kriminális dolog és nem tartozik e rovat keretébe. Eszerint nem marad egyéb hátra, mint a cseheket használni föl mentő horgonyul. Toujours perdrix! A cseh-kérdés a valóságos tengeri kigyó; ha más tárgy nincsen, ez mindig fölbukkan. És amig a csehek nem foglalják el helyüket a birodalmi tanácsban és nem alkalmazkodnak az alkotmány rámájába, mindig lesz alkalom róluk beszélni. Kivált az ó- és fiatal-csehpárt közt történt szakadás óta. Tudjuk, hogy a fiatalok legalább már a landtagba léptek; a második lépés a reichsrathba vezetne. De oly kevesen vannak, hogy ezt a lépést a nagy többséggel szemben nem merik megtenni. Ez a hamleti kérdés volt napirenden m. é. december 27-én is Prágában, hol vagy hatszáz „uj cseh" gyült össze egy u. n. pártgyülés megtartására. Ez a pártgyülés, miután a reichsrathba való belépést illetőleg hosszasabban vitázott volna — némelyek e kérdésben nem akartak határozni, mások opportunitási dolognak kivánták tekintetni — végre is egy nyolc pontból álló határozatban állapodott meg, mely dióhéjba szoritva következőképen hangzik:

1. A „nemzeti szabadelvü párt" — igy nevezik magukat az uj csehek — szabad állami szervezetre törekszik demokratikus alapon. Ennélfogva védi minden vallásfelekezet szabadságát, törekszik a kerületek és községek autónomiájára és küzd a reakció ellen. — 2. Miután a passziv ellentállás károsnak bizonyult be, oda kell hatni, hogy a nemzet minden képviselőjét a tartomány-gyülésbe küldje. A birodalmi tanácsba való belépés csak a cseh nemzetiségü képviselők többségének határozata alapján történhetik, föltéve, hogy ezáltal a nemzet életföltételei nem veszélyeztetnek. — 3. A tartomány-gyülésben Csehország önállóságára kell törekedni az érvényes államjog és a nemzetiségek védelmére alkotandó törvény alapján. — 4. A választási jog az általános választási jog alapján a kuriák és a virilis szavazatok kizárásával reformálandó. — 5. Az iskola-ügy emelése, a tandij megszüntetése, a tanitók fizetésének javitása szintén törekvésének célját képezi. — 6. Az anyagi jólét emelése a földmivelés és kereskedelem előmozditása és a munkások szükségleteinek kielégitése által. — 7. A lakosságtól tömeges peticiók eszközlendők ki a legközelebbi tartomány-gyüléshez a választási reform, nemzetiségi törvény, tandij-megszüntetés, egyetem-épités sat. iránt. — 8. Az egységes és folytonos akció fönntartása végett a gyülés egy 21 tagu bizottságot választ, mely e határozatokat végrehajtja, gyüléseket hiv egybe sat. — Eddig a határozat, melyhez nem kell kommentárt irnunk. Meglátjuk, mennyire mennek majd a „fiatalok" az „öregek" nélkül, jobban mondva, az „öregek" ellenére.

Helybeli ujdonságok.

‡ **Városi képviselők értekezlete.** A köztörvényhat. bizottság tagjainak egyrésze ma délutánra értekezletre van egybehiva a ker. és iparbank volt helyiségében melynek tárgyát városunk 1875. évi költségelőirányzata képezendi. A meghivás „több képviselő" nevében történt, akik valószinüleg a kereskedői körből valók.

** **A korcsolyázó-egylet** a városi hatóságtól megnyerte az alföldi vasuti indóház előtt lévő jégpályát és vasárnap már nagyszámmal jelentek meg a mindkétnembeli tagok és vendégek, a Szegeden még eddig komolyan gyakorlatba nem vett jégsportot megkezdendők. Az igazgatóság már intézkedett, hogy az őrházak a hölgyek és férfiak számára külön, a kellő kényelemmel és csinnal berendezve s a kezdők számára a szükséges mennyiségü tanuló-szánok beszerezve legyenek. A jelvények a tagok számára e napokban érkeznek meg és a hivatalos megnyitás ma, vizkereszt napján, d. u. 2 órakor lesz zeneszóval. Mint értesülünk, a választmányba hölgyek is fognak választatni. — Fölkérettünk végre a tagokat arra figyelmeztetni, hogy ideigl. pénztárnokká Kéry János ur választatván meg, a tagdijak nála fizetendők.

** **Nagy Luiza**, szintársulatunk kitünő tagja — mint a „Szinpad" hirdeti — szinigazgatói engedélyt nyert s társulatát a nyári idényre — egyelőre csupán a drámai szakra — már is szervezi. Müvezetőül Kuthy Bélát szerződteté.

** **A helybeli szintársulatot** nagy csapás érte. Prielle Péter ur, a társulat derék rendezője, ugyanis szerencsétlen esés következtében jobb lábát törte és hosszabb időn át a szobát lesz kénytelen őrizni. Ezen körülmény a szintársulatra nézve nem kis mértékben van hátránynyal összekötve. Óhajtjuk, hogy az ügyes rendezőt és közkedveltségü színészt hovahamarabb üdvözölhessük a világot jelző deszkákon.

A kiskaszárnya ügyében mult számunkban hozott cikk egy téves adatot tartalmaz, melyet hiteles forrásból nyert értesités alapján ki kell igazitanunk. A kérdéses cikk elején ugyanis az mondatik, hogy a szegedi kir. ügyész a tetőjavitás tárgyában kelt átiratát a javitási munka megkezdése után küldte meg a polgármester urnak. A dolog nem igy áll, hanem ellenkezőleg: a kir. ügyész ur dec. 15-én küldte el átiratát s csak 21-én fogatott hozzá a tetőjavitási munkálathoz; a tanács pedig arra negyednap, vagyis dec. 21-én vette csak föl az ügyet.

— **Tanyai lutrizás.** Hogy a demoralizáló lutrijáték mennyire szenvedélyévé vált népünknek, különösen pedig a nép legszegényebb osztályának, arról elég szomoru bizonyságot szolgáltatnak a lottógyüjtődék, melyek naponként valóságos ostromnak vannak kitéve. De a lutrimétely elharapózásáról még nem bir kellő fogalommal az, aki csak a gyüjtődékben szerzett tapasztalatokat. Ki kell mennünk a tanyák közé s ott fogjuk föltalálni a sötét kép kiegészitését. — Hogyan? kérdi az olvasó; hisz a tanyákon nincs lottógyüjtőde? Nincs ám, de azért a nép mégis talál módot a lutrizásra ott is, és éppen ez bizonyitja a lutribaj nagy voltát, mely maholnap gyógyithatlan organikus betegséggé válik. Mit tesznek? Miután ott nincs „lutrisbót", hát akad egy-egy élelmes, azaz „huncuteszü" atyafi, elővesz a sutból valami megunt portékát, ha egyéb nem akad, valami kopott „gunyát" s azt kijátszatja, persze minden néven nevezendő engedély nélkül. Magától értetődik, hogy a kijátszott tárgy felét sem éri annak, amennyi a tétekekből a kópé zsebébe folydogál; de hát azt nem nézik, hanem csak megrakják. A huzás bizonyos napon, többnyire ünnep- vagy vasárnapon, annak rendje szerint megejtetik. De ezzel még nincs befejezve az ügy, mert ezután következik az, hogy a kijátszónak és nyerőnek legalább fél-fél akó bort kell fizetni áldomásul. Ez már igy van kicsinálva. És most jön a dinomdánom, mely ha simán folyik le, még szerencse, de végződik ám ugyis, hogy a lutris sógorok, komák és jóbarátok agyba-főbe verik s a „nemerus" helyett egymást huzzák ki a gyöpre. — Igy történt ez a kis Jézus nagyobb tiszteletére karácsony másodnapján alsóvároson, a madarásztói csárda közelében levő egyik tanyán. — Ajánljuk ezt a tanyai lutrizást erélyes alsóvárosi pusztai kapitányunk figyelmébe.

— **Czoki üdvözlet**, mert jön a „Wunsch". Ujév napján, éppen 12 órakor, midőn a háziasszony az asztalnál „fektirozni" akar a levesmerő kanállal, belép hozzád nem is egy, hanem három kéményseprő-ivadék, s markodba nyom valami rettentő krokodilusokat ábrázoló, dusan aranyozott ujévi Wunschot, mely nyomatódott Grácban. A német szók mellett gyönyörködhetel magyar versben is, mely arról nevezetes, hogy a „közepén" kezdődik s szól ilyeténképen:

„S bátran siet a vész helyére —
Hü pártolói védelmére.
Kérjük hát ez uj évben is az ég urát,
Hogy pártolóink kicsinyét s nagyját;
Az egész éven ált óva —
Töllok minden veszedelmet távol tartsa."

Ezt kivánja, stb. Alázatos szolgái a „keményseprő segédek." — No ez a gráci feketesereg jól teszi, ha jövő évre itthon „druckoltatja" a Wunschot; legalább a magyar betüszedők Germánia nénénknek egypár odvas fogát kitörhetik. Az aranyos Wunsch különben megér — egy petákot.

** **Az első táncvigalmat** ezidén az ipartársulat és az iparosok köre tartják együttesen f. hó 10-én saját helyiségökben. Mint már emlitettük, a táncvigalmat megelőzőleg egy kis hangverseny is lesz, melynek müsora következőkép lett összeállitva: 1. A mi mulatságunk, humorisztikus beköszöntő Gelléri urtól. 2. Befutta az utat a hó... zenekiséret mellett énkli Kleinmann Frigyes ur; 3. Repülj fecském ablakára; Szomorufüzfának lehajlik az ága; Ezt a kerek erdőt járom én.... hegedün előadja Ónodi Kálmán ur. 4. Szavalat. 5. Aratók dala, Zeng a lantom (kettős dalok) előadják Koncsek Sándor ur és neje. 6. Névnápi zudvozlat, Kakas Mártontól, tótos dialektusban szavalja Mezey Pál ur. — Örömmel értesülünk, hogy az iparos-kör ezentul gyakrabban szándékozik saját helyiségeiben ily hangversenyeket rendezni s ezáltal a társaséletet élénkiteni. A közremüködők nagyobbára az iparosok köréből kerülnek ki s igen dicséretreméltó, hogy a legelőkelőbb iparoscsaládok e célra örömmel ajánlták föl közremüködésöket. Jó sikert kivánunk iparosaink eme ujabb müvelődési törekvésének.

‡ **Tengerre!** Ezt a jelszót választá Redlich Fülöp barátunk, a helyb. Lloyd volt titkára s lapunknak több éven át üzleti szemleirója. Redlich ur az uj hazájába visszautazó Löw Vilmos urral, rokonával, együtt utazik, s egyelőre New-Yorkban akar letelepedni. 1880-ban szándékozik visszatérni. Kivánjuk, hogy jó egészségben és dollároktól duzzadó erszénynyel lássuk viszont.

** **Az első hölgyestély**, melyet az olvasó-egylet a mult hetekben a Lloyd-épület termeiben rendeztetett, 8 frt 90 kr tiszta jövedelmet eredményezett. A bevétel 167 frt 70 kr, a kiadás 158 frt 80 krra rugott és igy a fönnmaradt csekély összeg egészben, (nem pedig, mint tervezve volt, felerészben) egy helybeli szegény családnak szolgáltatott át.

** **Az olvasó-egylet** uj vigalmi bizottmánya vasárnap tartá alakuló gyülését. Elnökké egyhangulag dr. Nyilassy Pál, alelnökké:

TÁRCA.

Az év végén, az év előtt.

(Humorisztikus fölolvasás. Tartatott az „olvasó-egylet" Szylveszter-estélyén.)

Miatyánk, szent Humor, ki vagy a mennyekben, dicsértessék a te megkedvelt neved; jöjjön el a te elemed, légyen meg a te akaratod, s kérlek, bocsásd ma meg azon vétkemet, hogy veled foglalkozom, adj nekem a mindennapinál több viccet, de szabaditsd meg hallgatóimat az unalomtól, mert náluk van a kritika országa, hatalma és dicsősége. Dicsértessék tehát: Saphir, Heine, Kakas Márton, Csicseri Bors, Pedrő neve, az ő lelkületük legyen velem most, ha nem is örökre — Ámen.

Tekintetes karok és rendek!

Bizonyára tisztában vannak már a fölött, a mit én most tisztába hozni akarok és még mielőtt a szapuláshoz hozzáfogok, már tisztán látják maguk előtt azt, hogy az én humorisztikus fölolvasásomban csupán az lesz a komikus, hogy tragikus esztendő fölött akarom azt tartani.

Tudják azt önök, tekintetes karok és rendek, minő tragikomikus esztendő volt ez, melyben szomoruan érezte annak tragikomikumát, aki azt tragikusan vagy komikusan átélte.

Komikusnak fogják önök találni azon állitásomat, hogy olyan tragikusan átélt esztendőre nem emlékszem, mint amelytől most komikusan búcsuzni akarok.

Ha pedig többen önök közül, kik az elmult esztendőben szintén éltek, osztják ezen állitásomat, akkor én sokszorozva látván azt, összeadom az abban fölmerült visszásságokat és levonom belőlük önöknek a tanulságot.

A régi magyaroktól azon ősi szokást örököltük, hogy ha valamely ellenséget legyőztünk vagy egy jó ügyletet végeztünk: áldomással üljük meg ama nap emlékét. Részemről azt hiszem, hogy ezidén jobb gseftet még nem csináltunk, mint ma, midőn az 1874. év talpa alá az utifüvet előkészitjük.

Milyen esztendő volt ez! Mindnyájan megsirattuk, sőt az ég is örömkönnyekben búcsuzott el tőle.

De mit használ az ég könyüje is?
A földre hull, a ronda földre,
Hol az asszonyok dézsába fogják
És mosnak az ég könyével
Szennyes ingeket.

Sőt mi több, az ég könyüje nemcsak hogy nem használ, de még árt is; mert amit a korcsolyázó-egylet az év előtt megcsinált, hogy élvezhesse, azt tönkre teszi. A szegedi korcsolyázó-társulat kénytelen lesz fuzióra lépni a csolnakázó-egylettel, vagy ha ezt nem teszi, kötelessége lesz egy darab Ferenc-József földet importálni, vagy egy Cap Szegedet alapitani.

Ez ellen nem is volna kifogásunk, hacsak attól nem kellene tartanunk, hogy a haza megmentése szempontjából korcsolya-vám vagy alapitási adó fog ránk kivettetni.

Mert ehez hasonló adónemek voltak az elmult év legfélelmetesebb szülöttei. Gazdag és szegény egyaránt szenvedett az adókivetési félelem alatt és a luxusadó épugy megtalálta a maga ellenségeit, mint holmi személykereseti adók.

Bizony a mi fináncminiszterünk egy kicsit rosz időkben alkalmazta az ő luxusadóját, mert a mai siralmas időkben a luxust már mindenki csupa luxusnak tekinti. Boldog idők voltak azok, mikor farsang táján még azt a nótát énekelték:

A zene megharsant,
Nyolc hét a farsang,
Egy hétre 2 bál,
Hat soirée dasante.
Hát koncert, hát piknik,
Ott lenni mind illik,
Kivánja a bonton.

Ma már forte, fortissimo kell a mamáknak, eladó és nem eladó rózsáknak és rózsabimbóknak sziv- vagyis zsebszaggató hangon ama fura refrainü kardalt hangoztatni:

Rukkolj ki táti,
Rukkolj ki táti . . .

És az öregurak mégis csak nehezen vehetők rá, hogy „hoppkénytelen nemörömest" körutjokat a divatárusnőkhöz és a bálakba megtegyék.

De a fiatalság is egyhuron pendül már az öregekkel s ahelyett, hogy az ó-évtől való elbúcsuzását bakator és hegyaljai kortyok mellett ülné meg, megelégszik holmi orosz thea hörpentgetésével is. — No de jó legalább, hogy magunk között vagyunk és titokban üljük meg e szomoru tort; mert ha a szépnem is velünk volna, féltenünk kellene nem szép tulajdonainkat, már pedig meg vagyok győződve, hogy igy Szylvesternapján önök sem szeretnek az etiquette drákói szabályai szerint forogni.

* * *

Az év végén illendő dolog volna, az évben történt nevezetesebb eseményeket szellőztetnünk és, mint eleintén megigértem, a tanuságot levonnunk. Meg is tenném ezt, de tartok tőle, hogy nagyon keserü lesz a tanuság. — Nagyon sokat kellene pl. beszélnem rablóhistóriákról és bűnperekről. Minden országban megvoltak ezek korifeusei. Spanyolországban: Don Carlos és Donna Blanka; Frankhonban: Rochefort és Bazaine; Poroszországban: Arnim és Kullman és — Bismarck; Ausztriában: Freud és Katzer; nálunk: Balla Gergely és Asbóth János.

Az északi sarkutazók is lehütötték már a maguk után csapott szelet és egyáltalában nem ismerek olyan eseményt, mely érdemes volna, hogy itt megörökitsük. Boritsuk a feledés fátyolát minden nevezetességgé fölfujt eseményre, s ha azok fölött mulatni akarnak, tessék elolvasni a nagy politikai lapok komoly vezércikkeit...

Beszéljünk arról, ami az ó-év után következik.

Az ó-év után következik az ujévi üdzőzlet és ezután az ujesztendő.

Telve a legjobb reményekkel nézünk ennek eléje minden alkalommal és megfosztva minden reménytől búcsuzunk el tőle. Van közöttünk egy uri ember, ki arról nevezetes, hogy leányosan fésülködik, és ez az ur mindig olyanféle syllogismussal vigasztalja magát, mint a farkasverembe esett Sonkolyi Gergely.

„Ha jön a faskas, akár félek, akár nem félek, megesz; ha nem jön a farkas, akár félek, akár nem félek, nem esz meg. — Tehát — nem félek."

Ezuttal én is oda tartok. Ha rosz esztendő lesz: akár gratulálok, akár nem, rosz marad; ha jó lesz az esztendő, akkor meg akár gratulálok, akár nem, — legkevésbé sem fogják annak sikerét az én gratulációmnak tulajdonitani. Tehát — nem gratulálok.

Egyetlen jó oldala van az ujesztendőnek és ez az, hogy elsején kezdődik, oly 1-sején, mely után ezer meg ezer zseb epekedve sóvárog. Ezt a jót szintén élvezhetik az én gratulációm nélkül is. — Tehát még egyszer — nem gratulálok.

Hogy pedig valamit mégis kivánjak, azon óhajjal fejezem be fölolvasásomat: vajha a thea, melyet elénk csészélnek (ad normam: tálalnak), érdekesebb és élvezhetőbb legyen, mint az elmult esztendő.

A többit pedig majd elvégzi az utánam következő kis ember a helység nagy kalapácsával és Erdélyi Náci az ő bűvös nyirettyűjével.

„Hadd szóljék hát az a csöndes."

Gelléri Mór.